

חיי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

בגליון השבוע

עלון מס'
02

מענייני ערב שבת

איך ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

מדיני ערב שבת

האם מכירה - קמעונאית (חנות מכולת) נכללת באיסור עשיית מלאכה לאחר מנחה קטנה?

בגליון הקודם למדנו שמלאכות ועבודות מסויימות אסור לעשותן לאחר זמן מנחה קטנה, שזה 2.5 שעות זמניות לפני השקיעה.

אמנם מכירה וקניה רגילה מותר לבצע לאחר מנחה קטנה. אולם, המשנה ברורה (מ"ב סימן רנ"א ס"ק א', וסימן רנ"ו ס"ק א')

מזהיר שלא לסגור את החנויות סמוך לשבת משום שעל ידי זה יכולים המוכרים והקונים להגיע לידי חילול שבת ח"ו. ולכן כתב שיש להקפיד לסגור את החנויות לכל הפחות שעה קודם השבת.

מה ההבדל בין ערב פסח לשאר ערבי שבתות וחגים?

אפילו שכל ערבי חגים שוים הם בדינם לערבי שבתות, שונה הוא ערב פסח שעשאוהו כיו"ט בפני עצמו, משום שהוא יום שחיתת קרבן הפסח. ואף בזמנינו (מ"ב סימן תס"ח ס"ק א'). שבעוונותינו תינו אין אנו מקריבים את קרבן הפסח נשאר דין זה. ולכן אסרו חז"ל לעשות מלאכה בערב פסח כבר מחצות היום (לפי שעות זמניות).

האם מותר לגוי לעשות עבודי מלאכה בערב פסח לאחר חצות?

בשו"ע מביא בזה מחלוקת, והמנהג להקל בזה שגוי יכול לעשות מלאכה עבור יהודי לאחר חצות אפילו בביתו של היהודי. כמו כן, מותר לתת את הכביסה לכובס גוי אף אחרי חצות (שו"ע סימן תס"ח סעיף א', ומ"ב שם ס"ק ה' וס"ק ז'). [ואף שאמירה לעכו"ם אסורה אפילו בחול המועד, הקילו בזה בערב פסח אחר חצות].

האם מותר "להתחיל מכונה" במכונת הכביסה או במייבש לפני שבת?

הנידון בזה הוא, האם מותר להתחיל מלאכה לפני שבת על מנת שהיא תישמש מעצמה אף בתוך השבת.

בדבר זה נחלקו בית הלל ובית שמאי במסכת שבת, בית שמאי סוברים שא"סור שכלי האדם יעשו מלאכה בשבת ("שביית כלים"). ובית הלל סוברים שמותר שכלי האדם יעשו מלאכה בשבת, באופן שהאדם אינו משתתף במלאכה.

הנפק"מ במחלוקת זו, אם מותר להניח בגדים בצבע בערב שבת על מנת שהם יספגו את הצבע בשבת. (סימן רנ"ב

רש"י כותב טעם נוסף (ביאור הלכה סימן תס"ח ד"ה "מחצות"). מדוע אסרו חז"ל לעשות מלאכה בערב פסח כבר מחצות היום, כדי שלא יהיה טרוד בעשיית מלאכה וישכח את ביעור החמץ, (טעם זה נראה שמתייחס לבוקר של ערב פסח, שאז הוא זמן שריפת החמץ, ומובא במשנה (פסחים דף נ' ע"א) שער שיית מלאכה בזמן זה תלויה במנהג.) ושחיתת קרבן פסח, והכנת המצות לליל הסדר.

איזו מלאכה נאסרה בערב פסח אחר חצות?

לתפור בגד חדש אסור בין לעצמו בין לאחרים, ואפילו אם לא עושה זאת תמורת תשלום, משום שזו מלאכה גמורה. אבל לתקן בגדים (תיקון מכפלת, תפירת כפתור, תיקון קרע וכדו') מותר אפילו עבור אחרים, ודור קא בחנם ולא תמורת תשלום. (מ"ב סימן תס"ח ס"ק ח')

כיבוס הבגדים גם נחשב למלאכה שאסורה לאחר חצות. (מ"ב שם ס"ק ז')

תספורת אף היא נחשבת למלאכה גמורה ואסורה לאחר חצות אפילו בחנם. אולם, מותר להסתפר אצל גוי אפילו לאחר חצות.

ציפורניים יש לגזור לפני חצות. אולם, אם שכח מותר לגזור אותן לאחר חצות. (מ"ב שם ס"ק ה')

הלכות שבת - המשך

השו"ע הדבר מותר, ולפי הרמ"א (לא) שכונת (שכונת) אסור יהיה להשאיר מכונת כביסה שתפעל בשבת. אך יש פוסקים אחרים הסוברים שאין זה כ"כ מושך פרסום כמו שעושה המטחנה, ולכן זה לא בכלל האיסור הזה. (הגאון רבי משה שטיינבוך שליט"א).

בגליון הבא אי"ה:

- האם מותר לכוון את מערכת ההשקיה בגינה שתתחיל לפעול בשבת?
- מה הטעם שהצריכו חז"ל להדליק נרות שבת?
- כמה נרות יש להדליק?
- מה הדין מי ששכח להדליק נרות שבת?

במטחנה לפני שבת, על אף שהמטחנה תטחן בשבת ותשמיע קול, ואין חשש שאנשים יאמרו שהוא טוחן בשבת, משום שיודעים שיתכן שהוא הכניס את החיטים במטחנה לפני שבת.

אבל הרמ"א סובר, שיש לחשוש שמא אנשים יאמרו שהוא הכניס את החיטים למטחנה בשבת עצמה. וזהו איסור הנקרא "מראית העין" - פי' רוש: מלאכה שאנשים עלולים לחשוב שהיא נעשית בשבת, או דבר שהוא ביזיון לשבת. ורק בדבר שיש לאדם הפסד אם ימנע ממנו אפשר להקל כדעת השו"ע. (רמ"א שם סעיף ה').

ועתה ניגש לענין מכונת הכביסה. הנה מכונת הכביסה לעיתים קרובות משמיעה קול, ומשום כך יש פוסקים (שמירת שבת כהלכתה ח"ב פרק מ"ב סעיף מ"ג.) הסוברים שהיא בכלל גידון זה, שלפי

סעיף א') שלפי בית הלל דבר זה מותר, מכיון שהאדם אינו עושה כלום בש"ביל הצביעה בשבת.

וכמו כן, [לפי בית הלל] מותר להניח אוכל על האש לפני שבת (באופן המור"ת, דהיינו על פלטה או פלטה חשמלית וכדו') אף שזה ממשיך להתבשל או להתחמם בשבת.

מדוע אם כן יש שאלה על מכונת הכביסה?

ישנה מחלוקת בין השו"ע והרמ"א (שם סעיף ה'). האם גם מלאכה המשמיעה קול ויכולים בנ"א לחשוב שהוא עשה זאת בעצמו בשבת - כגון לתת חיטים במטחנה לפני שבת בכדי שיטחנו בשבת - אם היא גם בכלל דינם של בית הלל שאמרו שמותר שתיעשה בשבת. השו"ע סובר שמותר להניח חיטים

לומדים הלכה למעשה בשיטה ייחודית בקצרה, בעיון או לסמיכה ברבנות

איך לומדים:

ליזוי ותמיכת רב

מענה רב לשאלות במייל ובטלפון, הכנה וסיוע לבחינות הרבנות

מבחנים

תקבל כלים ועזרים ללימוד, לזיכרון ולהעמקה המביאים לשליטה בחומר לאורך זמן

שיעורים

כל 3 ימים תקבל למייל שיעור הכתוב בשיטה בהירה וממוקדת

הירשם עוד היום לאחד ממסלולי הלימוד שלנו והצטרף לאלפי לומדים בארץ ובעולם המגיעים לרמה גבוהה בידיעת ההלכה

לקבלת העלון ישירות למייל שלך: daat@limd.co.il

